

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII
DLA KLASY III GIMNAZJUM**
(obowiązują od roku szkolnego 2011/2012,
zgodnie z nową podstawą programową)

KONIECZNE	PODSTAWOWE	ROZSZERZAJĄCE	DOPEŁNIAJĄCE
ROZDZIAŁ 1: EUROPA I POLSKA W CZASACH OŚWIECENIA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: oświecenie, empiryzm, racjonalizm, deizm, ateizm, klasycyzm, encyklopedyści, wolnomularstwo, masoneria ✓ przedstawia dokonania postaci: Izaaka Newtona, Karola Monteskiusza, Woltera, Jamesa Watta ✓ właściwie określa ramy czasowe epoki oświecenia ✓ wyjaśnia zastosowanie maszyny parowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienia idee oświecenia i rozpoznaje ich wpływ na naukę, literaturę, filozofię, architekturę i sztukę ✓ omawia hasła równości społecznej głoszone przez Jeana-Jacques'a Rousseau ✓ podaje rok ogłoszenia Prus królestwem –1701 r. ✓ wymienia najważniejsze reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii ocenia znaczenie przeprowadzonych reform dla układu sił w 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Karola Linneusza, Benjamina Franklina, Edmunda Cartwrighta, Johna Kaya, Johna Locke'a, Andersa Celsjusza, Denisa Diderota ✓ wymienia najważniejsze wynalazki XVIII w. ✓ charakteryzuje styl rokoko ✓ omawia przyczyny i skutki reform przeprowadzonych w Rosji, Prusach i Austrii 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ omawia znaczenie odkryć epoki oświecenia ✓ porównuje klasycyzm z innymi kierunkami artystycznymi ✓ podaje lata wydarzeń: 1689 r. – początek samodzielnych rządów Piotra I, 1756–1763 – wojna siedmioletnia ✓ porównuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii ✓ podaje lata wydarzeń: 1704–1709 i 1733–1736 – panowanie

<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy sformułowaną przez Monteskiusza ✓ poprawnie posługuje się terminami: junkrzy, absolutyzm oświecony wskazuje na mapie Rosję, Prusy i monarchię austriacką poprawnie posługuje się terminami: wojna północna, Sejm Niemy ✓ wskazuje na mapie zasięg terytorialny Rzeczypospolitej za panowania Sasów charakteryzuje skutki wojny północnej dla Polski ✓ poprawnie posługuje się terminami: Familia, konfederacja barska, sejm rozbiorowy, Rada Nieustająca ✓ omawia okoliczności 	<p>Europie XVIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1697 r. – koronacja Augusta II Mocnego, 1699 r. – pokój w Karłowicach, 1717 r. – Sejm Niemy, 1763 r. – śmierć Augusta III Sasa przedstawia dokonania postaci: Augusta II Mocnego, Augusta III Sasa, Stanisława Leszczyńskiego ✓ wymienia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich ✓ wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w. ✓ podaje lata wydarzeń: 1764 r. – koronacja Stanisława Augusta Poniatowskiego, 1772 r. – 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje rozwój terytorialny Rosji, Prus i monarchii austriackiej ✓ poprawnie posługuje się terminami: konfederacja warszawska, konfederacja sandomierska, Order Orła Białego ✓ wyjaśnia okoliczności elekcji Augusta II Mocnego ✓ szczegółowo omawia znaczenie oraz skutki wojny północnej ✓ opisuje przebieg wojny północnej ✓ poprawnie posługuje się terminami: konfederacja słucka, konfederacja toruńska, konfederacja radomska, prawa kardynalne, ryngraf, innowierca ✓ przedstawia rolę postaci: 	<p>Stanisława Leszczyńskiego, 1709 r. – bitwa pod Połtawą, 1721 r. – pokój w Nystad, 1736 r. – sejm pacyfikacyjny</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ analizuje politykę wewnętrzną i zewnętrzną Wettinów ocenia rządy Wettinów w Rzeczypospolitej ✓ charakteryzuje przyczyny wzrostu nietolerancji religijnej w Polsce ✓ wymienia pozytywne i negatywne następstwa unii polsko-saskiej ✓ podaje rok zawiązania konfederacji barskiej – 1768 r. ✓ omawia reformy sejmu konwokacyjnego ✓ podaje lata wydarzeń: 1740 r. – utworzenie Collegium Nobilium,
--	--	--	---

<p>elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienia przyczyny i skutki pierwszego rozbioru poprawnie ✓ posługuje się terminami: Collegium Nobilium, Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, oświecenie stanisławowskie ✓ rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia 	<p>pierwszy rozbiór Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia rolę postaci: Tadeusza Rejtana, Mikołaja Repnina ✓ wskazuje na mapie zmiany terytorialne po pierwszym rozbrozie Polski ✓ podaje lata wydarzeń: 1765 r. – utworzenie Szkoły Rycerskiej, 1773 r. – powołanie Komisji Edukacji Narodowej ✓ przedstawia dokonania postaci: Stanisława Konarskiego, Stanisława Leszczyńskiego, Ignacego Krasickiego, Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Bernarda Bellotta zwanego Canalettem, Dominika Merliniego ✓ charakteryzuje projekty reform ustrojowych 	<p>Maurycego Beniowskiego, Kajetana Sołtyka, Józefa Andrzeja Załuskiego, Wacława Rzewuskiego, Józefa Pułaskiego, Michała Krasińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: Biblioteka Załuskich, Operalnia ✓ przedstawia dokonania postaci: Antoniego Tyzenhauza, Andrzeja Zamoyskiego, Adama Naruszewicza, Wojciecha Bogusławskiego, Franciszka Zabłockiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Marcella Bacciarellego ✓ omawia reformy w szkolnictwie w Rzeczypospolitej w XVIII w. 	<p>1747 r. – otwarcie Biblioteki Załuskich</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ na podstawie mapy charakteryzuje rozwój oświaty i gospodarki na ziemiach polskich ✓ wymienia przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu
---	--	--	---

	<p>Stanisława Konarskiego i Stanisława Leszczyńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzega przejawy ożywienia w gospodarce i kulturze czasów saskich ✓ wymienia okoliczności powstania, główne zadania i osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej ✓ ocenia wkład Stanisława Augusta 		
ROZDZIAŁ II: CZAS WIELKICH ZMIAN			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: ustawa stemplowa, "bostońskie picie herbaty", Kongres Kontynentalny, stany ✓ wymienia przytoczone w Deklaracji niezbywalne prawa przysługujące wszystkim obywatelom ✓ omawia przyczyny i 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje daty wydarzeń: 4 lipca 1776 r. – ogłoszenie niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki, 17 września 1787 r. – uchwalenie konstytucji Stanów Zjednoczonych ✓ przedstawia dokonania postaci: Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Thomasa Jeffersona, Benjamina Franklina i Johna Adamsa ✓ analizuje sytuację kolonii angielskich w Ameryce Północnej w XVIII w. ✓ charakteryzuje przebieg wojny 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1777 r. – bitwa pod Saratogą, 1781 r. – bitwa pod Yorktown, 1783 r. – zawarcie pokoju w Paryżu ✓ ocenia zasługi Jerzego Waszyngtona dla uzyskania niepodległości Stanów Zjednoczonych

<p>skutki wojny o niepodległość USA</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: Zgromadzenie Narodowe, Stany Generalne, Zgromadzenie Konstytucyjne, Konstytuanta, Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna wymienia główne przyczyny rewolucji ✓ opisuje najważniejsze zasady ideowe rewolucji francuskiej zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela ✓ poprawnie posługuje się terminami: Konwent Narodowy, żyrondyści, jakobini, gilotyna, Trybunał Rewolucyjny, dyktatoriat ✓ wymienia i ocenia skutki Wielkiej Rewolucji 	<p>Pułaskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uzasadnia oświeceniowy charakter Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych ✓ wyjaśnia zasady funkcjonowania federacji ✓ ocenia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych ✓ podaje lata wydarzeń: 1789 r. – wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej, 1791 r. – uchwalenie konstytucji francuskiej ✓ charakteryzuje problemy społeczne Francji przed wybuchem rewolucji francuskiej ✓ omawia rolę Maksymiliana Robespierre'a ✓ wskazuje 	<p>o niepodległość USA</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojny o niepodległość USA ✓ podaje daty wydarzeń: 14 lipca 1789 r. – zdobycie Bastylji, 21 stycznia 1793 r. – egzekucja Ludwika XVI ✓ podaje daty wydarzeń: 20 września 1792 r. – bitwa pod Valmy, 27 lipca 1794 r. (9 thermidora roku II) – przewrót thermidoriański ✓ poprawnie posługuje się terminami: rojaliści, przewrót thermidoriański ✓ przedstawia dokonania postaci: Jeana-Paula Marata, Georges'a Dantona, Jacques'a 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ocenia postawę króla Ludwika XVI podaje daty wydarzeń: 20 września 1792 r. – bitwa pod Valmy, 27 lipca 1794 r. (9 thermidora roku II) – przewrót thermidoriański ✓ charakteryzuje ugrupowania polityczne Konwentu Narodowego ✓ wskazuje na mapie tereny przyłączone do Francji w okresie republiki oraz obszary objęte działaniami kóntrewolucyjnymi ocenia znaczenie reform Sejmu Czteroletniego ✓ określa przyczyny i skutki wojny z Rosją z 1792 r. ✓ omawia rolę tradycji związanej z Orderem Virtuti Militari ✓ omawia wpływ bitew pod
---	---	---	--

<p>Francuskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: Sejm Wielki, ustawa o sejmikach, ustawa o miastach królewskich, konfederacja targowicka, drugi rozbiór Polski ✓ wymienia reformy Sejmu Wielkiego ✓ omawia postanowienia Konstytucji 3 maja ✓ poprawnie posługuje się terminami: naczelnik, insurekcja, Uniwersał połaniecki ✓ wymienia cele i następstwa powstania kościuszkowskiego ✓ wskazuje na mapie zmiany terytorialne po trzecim rozbiórze ✓ poprawnie posługuje się 	<p>charakterystyczne cechy dyktatury jakobińskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1788–1792 – obrady Sejmu Wielkiego, 1791 r. – uchwalenie Konstytucji 3 maja, 1793 r. – drugi rozbiór Polski ✓ przedstawia dokonania postaci: Stanisława Małachowskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Hugona Kołłątaja ✓ wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa ✓ wskazuje na mapie zmiany terytorialne po drugim rozbiórze Rzeczypospolitej ✓ podaje daty wydarzeń: 24 marca 1794 r. – wybuch powstania 	<p>Pierre’a Brissota</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omawia etapy rewolucji francuskiej ✓ przedstawia dokonania postaci: Jana Dekerta, księcia Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki ✓ charakteryzuje stronnictwo Sejmu Wielkiego ✓ wskazuje na mapie Targowicę, Zieleńce i Dubienkę ✓ przedstawia przebieg powstania kościuszkowskiego ✓ wymienia przyczyny klęski insurekcji kościuszkowskiej ✓ wymienia Hugona Kołłątaja i Scypiona Piatollego jako głównych autorów tekstu 	<p>Raławicami, Szczekocinami i Maciejowicami dla przebiegu powstania kościuszkowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ocenia znaczenie wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn upadku Rzeczypospolitej ✓ uzasadnia oświeceniowy charakter konstytucji amerykańskiej, francuskiej i Konstytucji 3 maja
---	---	---	--

<p>terminami: konstytucja, ustawa zasadnicza, monarchia konstytucyjna</p> <p>✓ wymienia główne instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych</p>	<p>kościuszkowskiego, 1795 r. – trzeci rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>✓ przedstawia dokonania postaci: Tadeusza Kościuszki, Jana Kilińskiego i Jakuba Jasińskiego</p> <p>✓ rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej</p> <p>✓ podaje daty wydarzeń: 1787 r. – uchwalenie konstytucji USA, 1791 r. – Konstytucja 3 maja, 3 września 1791 r. – konstytucja francuska</p> <p>✓ przedstawia dokonania postaci: Karola Ludwika Monteskiusza, Benjamina Franklina</p> <p>✓ omawia postanowienia Konstytucji 3 maja</p>	<p>Konstytucji 3 maja</p>	
--	---	---------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ określa prawa, które gwarantowała obywatelom konstytucja francuska 		
ROZDZIAŁ III: EUROPA OD NAPOLEONA DO WIOSNY LUDÓW			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: zamach stanu, konsulat, pierwszy konsul, Kodeks Napoleona, departament, konkordat, blokada kontynentalna, hegemonia, Związek Reński ✓ przedstawia dokonania Napoleona Bonapartego ✓ wyjaśnia okoliczności utworzenia Legionów Polskich i Księstwa Warszawskiego ✓ ocenia politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona ✓ wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie, Raszyn ✓ poprawnie posługuje się 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1799 r. – zamach 18 brumaire’a, 1804 r. – koronacja cesarska Napoleona Bonapartego, 1805 r. – bitwa pod Austerlitz, 1812 r. – wyprawa na Moskwę, 1813 r. – bitwa pod Lipskiem ✓ opisuje zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych ✓ podaje lata wydarzeń: 1797 r. – powstanie Legionów Polskich we Włoszech, 1807 r. – utworzenie Księstwa Warszawskiego, 1815 r. – likwidacja Księstwa Warszawskiego ✓ przedstawia dokonania 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje sytuację międzynarodową Francji w epoce napoleońskiej ✓ wymienia skutki wyprawy Wielkiej Armii na Rosję ✓ lokalizuje na mapie terytoria przyłączone do Francji przed 1812 r. ✓ wskazuje na mapie trasę wyprawy Napoleona na Moskwę poprawnie ✓ posługuje się terminami: Legia Naddunajska, dekret grudniowy ✓ przedstawia dokonania postaci: Fryderyka Augusta I, Karola Kniaziewicza ✓ omawia udział Polaków w bitwach na Półwyspie Iberyjskim 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1806 r. – bitwy pod Jeną i Auerstedt, 1807 r. – bitwy pod Iławą Pruską i Frydlandem ✓ omawia zmiany, jakie zostały wprowadzone na mocy Kodeksu Napoleona ✓ opisuje przebieg wojen napoleońskich do 1813 r. ✓ omawia udział Polaków w bitwach na Półwyspie Iberyjskim ✓ opisuje uzbrojenie armii Księstwa Warszawskiego ✓ podaje rok śmierci Napoleona Bonapartego – 1821 r. ✓ przedstawia dokonania postaci: Aleksandra I,

<p>terminami: „tańczący kongres”, restauracja, równowaga europejska, legitymizm, Związek Niemiecki</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego ✓ wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie i Rzeczpospolitą Krakowską ✓ poprawnie posługuje się terminami: rewolucja agrarna, fabryka, rewolucja przemysłowa, industrializacja, urbanizacja, metropolia, kapitałiści, proletariot ✓ określa przyczyny i charakterystyczne cechy rewolucji przemysłowej ✓ poprawnie posługuje się terminami: strajk, konserwatyzm, liberalizm, socjalizm utopijny, socjalizm naukowy, komunizm 	<p>postaci: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, księcia Józefa Poniatowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opisuje ustrój i terytorium Księstwa Warszawskiego ✓ podaje lata wydarzeń: 1814 r. – zwołanie kongresu w Wiedniu, 1815 r. – bitwa pod Waterloo ✓ wymienia decyzje kongresu w sprawie polskiej ✓ podaje lata wydarzeń: 1769 r. – opatentowanie maszyny parowej, 1837 r. – opatentowanie silnika elektrycznego ✓ przedstawia dokonania postaci: Roberta Fultona, George’a Stephensona, Michaela Faradaya ✓ prezentuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: 100 dni Napoleona, system Metternicha ✓ ocenia, jakie konsekwencje dla Europy przyniosły postanowienia kongresu ✓ wskazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione regiony Europy ✓ opisuje zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w. na podstawie źródeł pisanych, ikonograficznych i statystycznych ✓ wyjaśnia założenia czartyzmu 	<p>Fryderyka Wilhelma III, Roberta Stewarta Castlereagha, Klemensa von Metternicha, Charlesa Talleyranda</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazuje na mapie Europy zmiany terytorialne wprowadzone w 1815 r ✓ ocenia znaczenie wynalazków rewolucji przemysłowej dla rozwoju cywilizacji ✓ porównuje stopień rozwoju przemysłowego poszczególnych państw ✓ przedstawia dokonania postaci: Alexisa de Tocqueville’a, Adama Smitha, Edmunda Burke’a, Giuseppe Mazziniego, Claude’a de Saint-Simona, Charles’a Fouriera, Roberta Owena, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa ✓ wymienia skutki powstania nowych ideologii
---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego 	<p>naturalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje rok wydania „Manifestu komunistycznego” – 1848 r. ✓ wyjaśnia główne założenia liberalizmu, socjalizmu oraz idei narodowych w Europie w pierwszej połowie XIX w. 		
ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIE W I POŁOWIE XIX WIEKU			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: ziemie zabrane, Królestwo Kongresowe, Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków, Rada Stanu, Zagłębie Dąbrowskie, Zagłębie Staropolskie, uwłaszczenie, romantyzm ✓ charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego ✓ wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego ✓ poprawnie posługuje się terminami: Statut organiczny, noc 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1815 r. – powstanie Królestwa Polskiego, 1816 r.– założenie Uniwersytetu Warszawskiego, 1828 r. – utworzenie Banku Polskiego ✓ wskazuje na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim ✓ ocenia osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie ✓ podaje daty wydarzeń: 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje i ocenia politykę zaborców wobec Polaków w latach 1815–1830 ✓ przedstawia dokonania postaci: Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza, Ignacego Prądzyńskiego, Macieja Rybińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego ✓ omawia przyczyny klęski powstania listopadowego i ocenia jego znaczenie dla Polaków ✓ przedstawia dokonania postaci: Seweryna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: księcia Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Zajączka, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Kostki Potockiego, Stanisława Staszica, Tadeusza Czackiego ✓ podaje daty wydarzeń: 25 lutego 1831 r. ✓ bitwa pod Grochowem, 26 maja 1831 r. bitwa pod Ostrołką, 8 września 1831 r.– kapitulacja Warszawy ✓ charakteryzuje działalność Rządu Narodowego w

<p>paskiewiczowska, rusyfikacja, Wielka Emigracja, Komitet Narodowy Polski, emisariusze</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienia bezpośrednio i długofalowe skutki powstania listopadowego ✓ przedstawia początki pracy organicznej na ziemiach polskich, wymienia główne założenia oraz najwybitniejszych przedstawicieli tego nurtu ✓ poprawnie posługuje się terminami: serwituty, powstanie wielkopolskie, rabacja ✓ prezentuje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej 	<p>29/30 listopada 1830 r.– noc listopadowa, 25 stycznia 1831 r. –detronizacja cara</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Waleriana Łukasińskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego, Adama Czartoryskiego, Mikołaja I, Emilii Plater ✓ wskazuje na mapie miejsca walk i zasięg powstania listopadowego ✓ przedstawia dokonania postaci: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego, Tadeusza Krępowieckiego, Juliusza Słowackiego, Adama Mickiewicza ✓ wskazuje na mapie państwa europejskie, do których udawali się Polacy po upadku powstania listopadowego 	<p>Goszczyńskiego, Szymona Konarskiego, Karola Libelta, Walentego Stefańskiego, Henryka Kamieńskiego, Edwarda Dembowskiego, Piotra Ściegiennego, Dezyderego Chłapowskiego, Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Krzysztofa Mrongowiusza, Józefa Lompy, Franza von Stadiona ✓ wymienia przyczyny wybuchu oraz omawia przebieg powstań krakowskiego i wielkopolskiego 	<p>okresie powstania listopadowego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje cele i działalność Hotelu Lambert, Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, Gromad Ludu Polskiego omawia ✓ wydarzenia Wiosny Ludów na ziemiach polskich na tle wydarzeń europejskich ✓ wyjaśnia znaczenie rozwoju ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji ✓ ocenia znaczenie działalności Polaków dla wydarzeń Wiosny Ludów w Europie ✓ porównuje cele i znaczenie powstania krakowskiego i powstania wielkopolskiego
--	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1846 r. – powstanie krakowskie, 1848 r. – wybuch Wiosny Ludów ✓ przedstawia dokonania postaci: Edwarda Dembowskiego, Jana Tyssowskiego, Ludwika Mierosławskiego ✓ ocenia postawy Polaków w czasie Wiosny Ludów ✓ wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską i powstaniem wielkopolskim 		
ROZDZIAŁ V: ŚWIAT W II POŁOWIE XIX WIEKU			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminem: risorgimento ✓ wskazuje na mapie trasę „wyprawy tysiąca czerwonych koszul” i tereny przyłączone do Królestwa Sardynii w 1859r. ✓ omawia koncepcje zjednoczenia Niemiec ✓ charakteryzuje politykę Prus, zmierzającą do 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1861- powstanie królestwa włoskiego, 1871- ogłoszenie Rzymu stolicą ✓ przedstawia dokonania: Camilla Cavura, Wiktora Emanula II, Giuseppe Garibaldiego ✓ omawia stosunek Francji i Austrii do procesu zjednoczenia Włoch 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia sytuację międzynarodową państw włoskich w XIX w. ✓ Wymienia wydarzenia polityczne w Europie, które wpłynęły na zjednoczenie Włoch ✓ Wyróżnia kolejne etapy jednoczenia się Włoch ✓ wymienia przyczyny i skutki wojny prusko- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ocenia znaczenie zjednoczenia Włoch dla rozwoju idei narodowych w Europie ✓ charakteryzuje zjednoczenie się Włoch w kontekście porównania tego wydarzenia z ruchami zjednoczeniowymi w innych częściach Europy ✓ omawia przebieg wydarzeń związanych z Komuną

<p>zjednoczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: Północ, Południe, secesja, demokraci, republikanie ✓ opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych poprawnie ✓ posługuje się terminami: kolonializm, protektorat, dominium ✓ wyjaśnia przyczyny ekspansji kolonialnej wymienia kierunki oraz określa zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w. ✓ wymienia najważniejsze odkrycia i wynalazki drugiej połowy XIX w. oraz początku XX w. ✓ omawia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu ✓ określa skutki przewrotu technicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1864 r. – wojna Austrii i Prus z Danią, 1867 r. – utworzenie Związku Północnoniemieckiego, 1871 r. – powstanie cesarstwa niemieckiego (II Rzeszy Niemieckiej) ✓ przedstawia dokonania postaci: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna ✓ dostrzega podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec ✓ podaje lata wydarzeń: 1861–1865– wojna secesyjna w USA, 1863 r. – zniesienie niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych ✓ przedstawia dokonania postaci: Abrahama Lincolna, Jeffersona Daviesa, Roberta Lee ✓ wskazuje na mapie największe mocarstwa i ich 	<p>francuskiej w latach 1870–1871</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazuje na mapie obszar Związku Północnoniemieckiego oraz cesarstwa niemieckiego ✓ omawia rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w XIX w. ✓ przedstawia przebieg wojny secesyjnej w USA ✓ charakteryzuje zjawisko emigracji do USA ✓ omawia przyczyny, przebieg i skutki najważniejszych konfliktów kolonialnych w XIX w. ✓ wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w. ✓ ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji 	<p>Paryską</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje rolę Jarosława Dąbrowskiego w wydarzeniach rewolucyjnych w Paryżu ✓ porównuje metody polityczne stosowane przez Bismarcka z postawą Cavoura i Garibaldięgo w okresie jednoczenia Włoch ✓ ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych ✓ wskazuje na mapie miejsca przełomowych bitew wojny secesyjnej ✓ ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw na przykładzie Wielkiej Brytanii ✓ wymienia postanowienia konferencji berlińskiej z1885r. ✓ wymienia możliwości wykorzystania wynalazków
--	--	--	---

<p>i postępu cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazuje na mapie Kanał Sueski i Kanał Panamski ✓ poprawnie posługuje się terminami: społeczeństwo industrialne, I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, anarchizm, socjaldemokracja, nacjonalizm, chadecja, solidaryzm społeczny, emancypacja, sufrażystki ✓ poprawnie posługuje się terminami: realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja, kultura masowa 	<p>kolonie</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ocenia pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz z punktu widzenia kolonizowanych społeczności ✓ podaje lata wydarzeń: 1859 r. – ogłoszenie teorii ewolucji Karola Darwina, 1886 r. – odkrycie fal radiowych, 1903 r. – pierwszy lot samolotem ✓ charakteryzuje dokonania postaci: Karola Darwina, Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie i Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena, Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona ✓ podaje lata wydarzeń: 1848 r. – wprowadzenie powszechnego prawa wyborczego we Francji, 1869 r. – nadanie po raz pierwszy prawa wyborczego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia koncepcje ideologów anarchizmu ✓ opisuje założenia syjonizmu ✓ omawia działalność ruchów emancypacyjnych ✓ wymienia twórców kultury przełomu XIX i XX w. i przedstawia ich najważniejsze dzieła 	<p>XIX w. w różnych dziedzinach życia oraz wskazuje pozytywne i negatywne zastosowania tych odkryć</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje przebieg procesu demokratyzacji życia politycznego ✓ ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej ✓ omawia rolę organizacji nowożytnych igrzysk olimpijskich w rozwoju kultury masowej i przemian obyczajowych
--	---	--	---

	<p>kobietom, 1891 r. – ogłoszenie encykliki „Rerum novarum”</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Włodzimierza Lenina, Eduarda Bernsteina, Leona XIII ✓ podaje lata wydarzeń: 1874 r. – pierwsza wystawa impresjonistów, 1896 r. – pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie <p>przedstawia dokonania postaci: Claude’a Moneta, Pierre’a de Coubertina</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omawia nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe 		
ROZDZIAŁ VI: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: Czerwoni, Biali, branka, partie, uwłaszczenie ✓ omawia przyczyny oraz przebieg powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje daty wydarzeń: 22 stycznia 1863 r. – wybuch powstania styczniowego, 2 marca 1864 r. – dekret o uwłaszczeniu ✓ przedstawia dokonania postaci: Jarosława 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje okres odwilży posewastopolskiej ✓ ocenia wpływ manifestacji patriotycznych z lat 1860–1861 na wybuch powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje działalność Tymczasowego Rządu Narodowego ✓ określa znaczenie dekretu o uwłaszczeniu dla klęski powstania

<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: rusyfikacja, Kraj Przywiślański, germanizacja, kulturkampf, rugi pruskie, stańczycy, trójlojalizm ✓ opisuje metody rusyfikacji oraz germanizacji ✓ charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców ✓ wymienia partie ruchu socjalistycznego, narodowej demokracji, ruchu ludowego poprawnie ✓ posługuje się terminami: pozytywizm, szkoła krakowska i warszawska, modernizm, Młoda Polska 	<p>Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazuje na mapie zasięg powstania styczniowego podaje lata wydarzeń: 1894 r. – utworzenie Hukoty, 1901 r. – strajk we Wrześni ✓ przedstawia dokonania postaci: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego ✓ rozróżnia bezpośrednio i długofalowe następstwa powstania styczniowego ✓ porównuje możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego w trzech zaborach w drugiej połowie XIX w. ✓ podaje lata wydarzeń: 1892 r. – powstanie PPS, 1893 r. – powołanie Ligi Narodowej, 1895 r. – utworzenie Stronnictwa Ludowego, 1905 r. – rewolucja w Rosji i na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje datę ostatecznego upadku powstania styczniowego – grudzień ✓ porównuje rozwój gospodarczy w trzech zaborach ✓ ocenia politykę zaborców <p>w poszczególnych zaborach wobec rozwoju kultury polskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Stanisława Wojciechowskiego, Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego ✓ wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji 1905–1907 ✓ przedstawia skutki rewolucji z lat 1905–1907 na ziemiach polskich ✓ charakteryzuje rozwój pozytywizmu na ziemiach polskich ✓ wymienia polskich 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ na przykładzie obrazu Jana Matejki „Stańczyk” charakteryzuje idee konserwatystów krakowskich ✓ wyjaśnia przyczyny zacofania gospodarczego w zaborze austriackim ✓ charakteryzuje rozwój pozytywizmu na ziemiach polskich ✓ opisuje rozwój ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich ✓ omawia przyczyny oraz przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim ✓ wyjaśnia rolę historii w kształtowaniu polskiej kultury narodowej
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przedstawia dokonania postaci: Ludwika Waryńskiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa ✓ podaje datę przyznania literackiej Nagrody Nobla dla Henryka Sienkiewicza – 1905 r. ✓ porównuje warunki rozwoju kultury narodowej Polaków w trzech zaborach 	<p>przedstawiciele pozytywizmu i podaje przykłady ich twórczości</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje sztukę Młodej Polski – jej reprezentantów i główne dzieła 	
ROZDZIAŁ VII: I WOJNA ŚWIATOWA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawnie posługuje się terminami: panslawizm, trójprzymierze, państwa centralne, <i>entente cordiale</i>, ententa, trójporozumienie, kocioł bałkański ✓ poprawnie posługuje się terminami: wojna pozycyjna, gazy bojowe ✓ omawia najważniejsze bitwy lądowe stoczone podczas I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podaje lata wydarzeń: 1882 r. – powstanie trójprzymierza, 1904 r. – wybuch wojny japońsko-rosyjskiej, 1907 r. – powstanie trójporozumienia ✓ wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz lokalizuje je na mapie ✓ podaje daty wydarzeń: 28 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje politykę głównych mocarstw światowych przed wybuchem I wojny światowej ✓ ocenia znaczenie wyścigu zbrojeń dla wybuchu konfliktu światowego ✓ charakteryzuje zmiany w umundurowaniu wojska w I wojnie światowej ✓ wymienia znaczenie użycia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ opisuje przyczyny, przebieg i skutki wojny japońsko-rosyjskiej i wojen bałkańskich ✓ porównuje działania na froncie zachodnim z walkami na froncie wschodnim ✓ wskazuje na mapie linię frontu na wschodzie i zachodzie pod koniec 1914 r. oraz w momencie zawieszenia broni

<ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienia państwa walczące w wielkiej wojnie po stronie państw centralnych i po stronie ententy ✓ przedstawia rolę tzw. traktatu brzeskiego dla przebiegu I wojny światowej ✓ wymienia skutki I wojny światowej ✓ poprawnie posługuje się terminami: dwuwładza, bolszewicy, tezy kwietniowe ✓ omawia okoliczności przejścia przez bolszewików władzy w Rosji ✓ opisuje bezpośrednie następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy ✓ poprawnie posługuje się terminami: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, Kompania Kadrowa, kryzys przysięgowy ✓ opisuje poglądy 	<p>czerwca 1914 r. — zamach w Sarajewie, 1916 r. – bitwa pod Verdun, 11 listopada 1918 r. – kapitulacja Niemiec</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje specyfikę działań wojennych ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych ✓ podaje daty wydarzeń: 11 listopada 1918 r. – zakończenie I wojny światowej, 28 czerwca 1919 r. – podpisanie traktatu wersalskiego ✓ omawia znaczenie zawieszenia broni na froncie wschodnim, spowodowanego rewolucją w Rosji ✓ podaje daty wydarzeń: 15 marca 1917 r. – abdykacja cara Mikołaja II, listopad 1917 r. – przewrót bolszewicki, 1922 r. – utworzenie ZSRR 	<p>nowych środków technicznych w walkach w czasie I wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienia najważniejsze bitwy morskie stoczone podczas I wojny światowej ✓ przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec ✓ poprawnie posługuje się terminami: eserowcy, mienszewicy, kadeci, Armia Czerwona, Biali ✓ omawia losy rodziny carskiej po przewrocie bolszewickim przedstawia dokonania postaci: Józefa Hallera, Józefa Dowbora-Muśnickiego ✓ przedstawia stosunek państw ententy do sprawy polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakteryzuje walki na Bałkanach w I wojnie światowej ✓ wskazuje na mapie kolonie niemieckie opanowane przez wojska ententy w 1914 r. ✓ podaje daty wydarzeń: styczeń 1918 – rozwiązanie Zgromadzenia Konstytucyjnego w Rosji, lipiec 1918 – utworzenie RFSRR ✓ charakteryzuje działalność Rządu Tymczasowego, kierowanego przez Aleksandra Kiereńskiego ✓ wyjaśnia rolę Niemiec we wzmocnieniu ugrupowania bolszewików w Rosji ✓ wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich ✓ wyjaśnia znaczenie uznania przez Francję i Wielką Brytanię Komitetu Narodowego Polskiego za reprezentację narodu
--	--	--	---

<p>zwolenników różnych polskich orientacji politycznych</p> <p>✓ poprawnie posługuje się terminami: Tymczasowa Rada Stanu, Rada Regencyjna, Akt 5 listopada</p>	<p>✓ przedstawia rolę postaci: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina</p> <p>✓ wyjaśnia polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r.</p> <p>✓ charakteryzuje reakcję Europy na wydarzenia w Rosji</p> <p>✓ podaje lata wydarzeń: 1908 r. – powołanie Związku Walki Czynnej, 1914 r. – utworzenie Legionów Polskich, 1917 r. – powstanie Błękitnej Armii we Francji</p> <p>✓ przedstawia dokonania postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego</p> <p>✓ charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy utworzenia armii polskiej</p> <p>✓ ocenia wysiłki zbrojny Polaków</p>		<p>polskiego</p> <p>✓ omawia cele i działalność Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckiego, Towarzystwa „Strzelec”, Polskich Drużyn Strzeleckich, Drużyn Podhalańskich, Drużyn Bartoszewych, Naczelnego Komitetu Narodowego, Polskiej Organizacji Wojskowej</p> <p>✓ wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej</p>
---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none">✓ podaje daty wydarzeń: 5 listopada 1916 r. –manifest dwóch cesarzy, 8 stycznia 1918 r. –orędzie prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona, 28 czerwca 1919 r. – traktat wersalski✓ przedstawia dokonania postaci: Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego✓ charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej		
--	---	--	--